

Μνημόσυνο Ηρώων Κατωκοπιάς

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες](#) / [Εκκλησία της Κύπρου](#)

Τελέστηκε σήμερα το ετήσιο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως των ηρωικώς πεσόντων κατοίκων της Κατωκοπιάς και αναπέμφθηκε δέηση για τη διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων μας.

Στον επιμνημόσυνο λόγο του, ο Υπουργός Άμυνας Βασίλης Πάλμας τόνισε ότι η γενναιότητα που επέδειξαν οι πεσόντες της Κατωκοπιάς άφησε ανεξίτηλο αποτύπωμα στην ιστορική μας μνήμη και τους κατατάσσει επάξια στο πάνθεον των ηρώων της πατρίδας μας.

Αναλυτικά ο λόγος του κ. Πάλμα:

Με αισθήματα συγκίνησης και εθνικής υπερηφάνειας, συγκεντρωθήκαμε στον Ιερό Ναό Αγίων Βαρνάβα και Ιλαρίωνος στην Περιστερώνα, για να τελέσουμε το ετήσιο μνημόσυνο των ηρωικώς πεσόντων κατοίκων της κοινότητας Κατωκοπιάς και να αναπέμψουμε δέηση για ανεύρεση των αγνοουμένων μας.

Μέσα από τη γενναιότητα και την αυταπάρνησή τους, οι άνδρες που μνημονεύουμε σήμερα άφησαν πίσω τους μια ανεκτίμητη κληρονομιά ιδανικών.

Μέσα από τις πράξεις και τη θυσία τους κατατάχθηκαν επάξια ανάμεσα στους ήρωες της πατρίδας μας, χαράζοντας ανεξίτηλο αποτύπωμα στην ιστορική μας μνήμη.

Κι αν αναρωτηθούμε σήμερα «τι είναι πατρίδα;», όπως έθεσε το ερώτημα ο Ιωάννης Πολέμης στο ομώνυμο ποίημά του, η απάντηση δεν βρίσκεται μόνο στους στίχους, αλλά και στη ζωή και στη θυσία αυτών των ανθρώπων.

Πατρίδα, μας υποβάλλει ο ποιητής μας είναι κάθε γωνιά της γης που μας γέννησε και μας ανάθρεψε, κάθε χωριό και κάθε ακρογιαλιά, κάθε μνημείο και κάθε πέτρα που κουβαλά την ιστορία και τις θυσίες των προγόνων μας.

Πατρίδα, είναι το φως που μας καθοδηγεί. Εκείνη η δύναμη που μας καλεί να τιμούμε και να υπερασπιζόμαστε καθετί που η θυσία των προγόνων μας έχει καταστήσει ιερό.

Πατρίδα, κυρίες και κύριοι, είναι η συλλογική κληρονομιά που διαμορφώνει την ταυτότητά μας και μας συνδέει σε μια κοινή πορεία.

Η αγάπη των κατοίκων της Κατωκοπιάς για την πατρίδα εκφράστηκε διαχρονικά με τη συμμετοχή τους στους εθνικούς αγώνες, αλλά και στους δύο Παγκόσμιους Πολέμους.

Η σταθερή αυτή παρουσία τους στο κάλεσμα της πατρίδας αποτελεί τη φυσική έκφραση ενός λαού που πορεύεται με οδηγό τις αξίες της ελευθερίας, της αξιοπρέπειας και της δικαιοσύνης.

Σε αυτές ακριβώς τις αξίες στηρίχθηκε και ο Ανδρέας Πρωτοπαπάς.

Στα 18 του χρόνια, αφουγκράστηκε το κάλεσμα της ελευθερίας και με γενναιότητα εντάχθηκε στον Αγώνα της ΕΟΚΑ, συμμετέχοντας σε ενέδρες και δολιοφθορές, ενώ στο πατρικό του σπίτι φιλοξενούνταν συχνά καταζητούμενοι συναγωνιστές του.

Η δράση του τον οδήγησε στη σύλληψη και στην κράτηση, κατά τη διάρκεια της οποίας υπέστη φρικτά βασανιστήρια, που δοκίμασαν τα όρια της ψυχικής και σωματικής του αντοχής.

Μετά το τέλος του Αγώνα, νυμφεύθηκε την αγαπημένη του Άννα, όμως τα τραύματα που έφερε από τα βασανιστήρια τον οδήγησαν πρόωρα στον θάνατό, στις 15 Σεπτεμβρίου 1961, σε ηλικία μόλις 24 ετών.

Η προτομή που ανεγέρθηκε στον προαύλιο χώρο της Εκκλησίας της Χρυσελεύσας προς τιμήν του, αποτέλεσε την καλύτερη υπενθύμιση ότι η αληθινή ζωή μετρείται με την προσφορά και την αγάπη για την πατρίδα.

Κυρίες και κύριοι,

Η θυσία του Ανδρέα Πρωτοπαπά δεν ήταν μεμονωμένη πράξη.

Υπήρξε κρίκος στην αλυσίδα των αγώνων του λαού μας για ελευθερία και αξιοπρέπεια. Από τον ηρωικό αγώνα της ΕΟΚΑ του 55, μέχρι και την τουρκική εισβολή του 74, τα παιδιά της Κύπρου συνέχισαν να απαντούν θετικά στο κάλεσμα

της πατρίδας.

Το καλοκαίρι του 1974, η ιστορία της κοινότητας, όπως και ολόκληρης της Κύπρου, άλλαξε δραματικά. Οι κάτοικοί της βίωσαν τη φρίκη του πολέμου, εκτοπίστηκαν βίαια από τις πατρογονικές τους εστίες, υπέστησαν κακοποιήσεις, ταπεινώσεις και εξευτελισμούς.

Μέσα σε αυτές τις τραγικές μέρες, δύο ακόμη Κατωκοπίτες έγραψαν νέες σελίδες ηρωισμού.

Ο Δώρος Χαραλάμπους Πικρού, γεννήθηκε στο Αργάκι της Μόρφου τον Φεβρουάριο του 1944, αλλά ζούσε με την οικογένειά του στην Κατωκοπιά. Ήταν άνθρωπος πράος και φιλήσυχος, με ήρεμο χαρακτήρα, ευγένεια και εργατικότητα, γι' αυτό και ξεχώριζε για την αγάπη και την εκτίμηση που απολάμβανε στο χωριό.

Στις 20 Ιουλίου 1974, έσπευσε να καταταγεί ως έφεδρος στο 321 Τάγμα Εθνοφυλακής, το οποίο είχε αναλάβει τον συντονισμό της κατάταξης εφέδρων.

Την ίδια μέρα, υπό την καθοδήγηση του ηρωικώς πεσόντα Διοικητή της Μονάδας, Αντισυνταγματάρχη Χρήστου Φώτη, το 321 Τάγμα ανέλαβε την αποστολή εξουδετέρωσης του τουρκοκυπριακού θύλακα στα Καζιβερά, το οποίο αποτελούσε ισχυρό τουρκικό προπύργιο.

Φτάνοντας στην περιοχή, οι άνδρες της Μονάδας δέχθηκαν σφοδρά πυρά και αναγκάστηκαν να αναδιπλωθούν σε θέσεις γύρω από την κοινότητα, συνεχίζοντας ωστόσο με αμείωτο θάρρος να μάχονται για να φέρου εις πέρας την αποστολή τους.

Στις 21 Ιουλίου, κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων, ο Δώρος τραυματίστηκε κρίσιμα και μεταφέρθηκε στο πρόχειρο νοσοκομείο στη Μόρφου, όπου διαπιστώθηκε ο θάνατός του. Η ταφή του πραγματοποιήθηκε στο κοιμητήριο της κωμόπολης.

Δεκαετίες αργότερα, στο πλαίσιο του προγράμματος εκταφών και αναγνώρισης λειψάνων, τα οστά του ταυτοποιήθηκαν, παραδόθηκαν στην οικογένειά του και τάφηκαν με τις τιμές που αρμόζουν σε κάθε ήρωα της πατρίδας μας, τον Νοέμβριο του 2019.

Ο Δώρος Χαραλάμπους έπεσε μαχόμενος για την ελευθερία και την ανεξαρτησία της Κύπρου. Η σύζυγός του, Χρυστάλλα, ανεβαίνοντας τον δικό της Γολγοθά, στάθηκε με αξιοπρέπεια και γενναιότητα απέναντι στη μοίρα.

Ανέλαβε τον διπλό ρόλο μητέρας και πατέρα, αφιερώνοντας τη ζωή της στην ανατροφή των παιδιών τους, της Μαρίας και του Ανδρέα, με αγάπη και αρχές, μεταλαμπαδεύοντας σε αυτά την πολύτιμη παρακαταθήκη του ήρωα πατέρα τους.

Για την ελευθερία της Κύπρου έδωσε, μέχρι και την τελευταία του πνοή, αγώνα και ο Ευθύμιος Χατζηπέτρου, ο οποίος γεννήθηκε το 1953 και υπηρετούσε ως Έφεδρος Ανθυπολοχαγός στο 361 Τάγμα Πεζικού.

Στις 24 Ιουλίου, η Μονάδα του έλαβε τη διαταγή να εκτελέσει αποστολή αναγνώρισης στην περιοχή του Κουτσοβέντη, με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών.

Στην αποστολή συμμετείχαν εθελοντικά 17 άνδρες του Τάγματος.

Φτάνοντας στην περιοχή εντόπισαν τρία λεωφορεία, στα οποία, όπως αποδείχθηκε, επέβαιναν Τούρκοι στρατιώτες.

Ακολούθησε άνιση σφοδρή μάχη, κατά τη διάρκεια της οποίας έχασαν οι περισσότεροι τη ζωή τους.

Όταν τα πυρομαχικά άρχισαν να μειώνονται και ο κίνδυνος περικύκλωσης από τα τουρκικά στρατεύματα έγινε άμεσος, ο Έφεδρος Ανθυπολοχαγός Χατζηπέτρου, ως επικεφαλής του τμήματος, διέταξε τους άνδρες του να συμπτυχθούν σε ασφαλέστερες θέσεις.

Κατά τη διάρκεια της κίνησης ο Ευθύμιος δέχθηκε σφαίρα στην κοιλιακή χώρα και έπεσε καταγής.

Αφού μοίρασε τα πυρομαχικά του στους συμπολεμιστές του, τους κάλεσε να συνεχίσουν τον αγώνα χωρίς αυτόν.

Όταν η περιοχή καταλήφθηκε από τα τουρκικά στρατεύματα, ο Ανθυπολοχαγός Χατζηπέτρου πυροβολήθηκε εν ψυχρώ, ενώ ήταν ήδη βαριά τραυματισμένος, και πέρασα στο πάνθεο των ηρώων για την ελευθερία της Κύπρου.

Κυρίες και κύριοι,

Δίπλα στον πόνο για τους ήρωες που έπεσαν μαχόμενοι, παραμένει ανοιχτή η βαθιά πληγή των συνανθρώπων μας, των οποίων η τύχη δεν έχει ακόμη διακριβωθεί, κρατώντας ζωντανή την ελπίδα αλλά και την αγωνία των οικογενειών τους μέχρι σήμερα.

Στο μακρύ κατάλογο των αγνοουμένων της τουρκικής θηριωδίας του 74 βρίσκονται δύο τιμημένα τέκνα της κοινότητας. Ο Γιώργος Χατζηλοΐζου Χατζηνικολάου και ο Ιωάννης Θεοδώρου.

Και οι δύο υπηρετούσαν στο 256 Τάγμα Πεζικού, το οποίο είχε την έδρα του στο Στρατόπεδο «Μάρκου Δράκου», στην περιοχή μεταξύ των χωριών Διόριος και Αγία Ειρήνη.

Κατά τη διάρκεια της εκεχειρίας, στις 2 Αυγούστου, το Τάγμα, μετά από διαταγή, εισήλθε στις κωμοπόλεις του Καραβά και της Λαπήθου και στο χωριό Βασίλεια, με έναν Λόχο στην κάθε μια, προκειμένου, οι εν λόγω περιοχές να βρίσκονταν υπό τον έλεγχο δυνάμεων της Εθνοφρουράς στην καταγραφή που θα πραγματοποιούνταν από επιτροπή αξιωματικών του ΟΗΕ.

Ανήμερα της εορτής της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, στις 6 Αυγούστου 1974, οι τουρκικές δυνάμεις, οι οποίες κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ημερών είχαν καταφέρει να ενισχυθούν σημαντικά με προσωπικό, τεθωρακισμένα και άλλα μηχανοκίνητα μέσα, επιτέθηκαν με σφοδρότητα κατά των θέσεων της Εθνικής Φρουράς, έχοντας ως στόχο την κατάληψη των δύο κωμοπόλεων.

Στις γενναίες μάχες που ακολούθησαν καταγράφηκαν στιγμές ανδρείας και απaráμιλλου ηρωισμού.

Παρά τη σθεναρή αντίσταση των μαχητών της Εθνικής Φρουράς, η στρατιωτική υπεροχή του Τούρκου εισβολέα υποχρέωσε τους άνδρες του Τάγματος να επιχειρήσουν να συμπτυχθούν στη γραμμή Βαβυλά - Βασίλειας.

Στην περιοχή Αϊρκώτισσα, στα μετόπισθεν των φίλιων δυνάμεων, τουρκικό τμήμα, που είχε εν τω μεταξύ διεισδύσει, εκτέλεσε φονική ενέδρα, προκαλώντας μεγάλες απώλειες στο Τάγμα και βυθίζοντας στο αίμα την περιοχή.

Από αυτούς λίγοι κατάφεραν αβοήθητοι, πεζοί κάποιοι από αυτούς, να διαφύγουν και να σωθούν.

Ο Ιωάννης Θεοδώρου έκτοτε αγνοείται.

Ο Δόκιμος Έφεδρος Αξιωματικός Γεώργιος Χατζηνικολάου βρισκόταν σε όχημα ολμιστών, το οποίο δέχθηκε καταιγιστικά τουρκικά πυρά στον δρόμο Κερύνειας – Πανάγρων και ακινητοποιήθηκε εκτός δρομολογίου.

Έκτοτε, κανείς από τους επιβαίνοντες έδωσαν σημεία ζωής.

Χαρακτηριστική παραμένει η εικόνα της Κυρά Μαρίας, της μάνας του Ιωάννη Θεοδώρου να σφίγγει με τα χέρια της τη φωτογραφία του αγαπημένου της γιου, σύμβολο του αδιάκοπου αγώνα της.

Οι μορφές αυτών των γυναικών παραμένουν ζωντανές ανάμεσά μας, γιατί μέσα στο βλέμμα τους καθρεφτίζεται όλη η τραγωδία της Κύπρου.

Είναι οι αληθινές ηρωίδες της πατρίδας, οι αθόρυβες υπερασπίστριες της μνήμης, οι στυλοβάτριες της ελπίδας. Τιμώντας τη μνήμη τους, τιμούμε τη δύναμη και την αντοχή του λαού μας, που ακόμη και μέσα στον πόνο δεν έπαψε να υψώνει το ανάστημα, κρατώντας ζωντανή την απαίτηση για δικαιοσύνη.

Κυρίες και κύριοι,

Τον τραγικό κατάλογο των μαρτύρων ολοκληρώνει ο Αντρέας Παπασωζόμενος. Ο επισημναγός της Εθνικής Φρουράς, που έχασε τη ζωή του εν ώρα καθήκοντος σε πτήση ελικοπτέρου, στις 5 Ιουλίου του 2006.

Ο Επισημναγός Ανδρέας Παπασωζόμενος γεννήθηκε το 1976 στον Αστρομερίτη, όπου είχε εγκατασταθεί η οικογένειά του μετά την κατάληψη της γενέτειράς τους, από τα κατοχικά στρατεύματα.

Εισήχθη στη Σχολή Ικάρων το 1993 και αποφοίτησε το 1997 ως Ανθυποσημναγός.

Υπήρξε άριστος αξιωματικός και εξαίρετος χειριστής πτητικών μέσων. Αναλάμβανε και έφερνε εις πέρας κάθε αποστολή που του ανατίθετο με σοβαρότητα, αποφασιστικότητα και απόλυτη αφοσίωση στο καθήκον.

Στις 5 Ιουλίου 2006, το ελικόπτερο, που απογειώθηκε από την Αεροπορική Βάση «Ανδρέας Παπανδρέου» στην Πάφο, κατέπεσε, παρασύροντας στον θάνατο τον κυβερνήτη, Επισημναγό Ανδρέα Παπασωζόμενο, και τον συγκυβερνήτη, Σμήναρχο εκπαιδευτή Γιούρι Ολέινικ.

Ως ελάχιστη αναγνώριση της ανιδιοτελούς του προσφοράς, ανεγέρθηκε ανδριάντας στην είσοδο της κοινότητας Αστρομερίτη, για να κρατά ζωντανή τη μνήμη και την παρακαταθήκη του.

Κυρίες και κύριοι,

Αγαπητοί φίλοι,

Κάθε μνημόσυνο αποτελεί στιγμή συλλογικής συνειδητοποίησης ότι η ελευθερία και η ιστορία μας κατακτούνται μέσα από τους αγώνες και τις θυσίες των ηρώων μας.

Η σημερινή μας παρουσία εδώ δεν αποτελεί απλώς ευκαιρία να τιμήσουμε και να διατηρήσουμε ζωντανή τη μνήμη των ηρώων μας.

Αποτελεί υπόμνηση του χρέους μας.

Του χρέους απέναντι σ' αυτούς που θυσιάστηκαν,

απέναντι στους αγνοούμενους που ακόμη αναζητούμε,

απέναντι στους πρόσφυγες που αναμένουν να επιστρέψουν στα σπίτια τους,

απέναντι στην πατρίδα μας, που μας καλεί να συνεχίσουμε τον αγώνα τους με σεβασμό, θάρρος και αφοσίωση.

Η ανάμνηση της Κατωκοπιάς και όλων των κατεχόμενων μας περιοχών ζει ως υπόσχεση προς τα παιδιά μας και τις επερχόμενες γενιές ότι θα ξαναπατήσουμε στα χώματά της και θα ξαναλειτουργήσουμε τις εκκλησίες της.

Υπόσχεση πως θα συνεχίσουμε να καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια για να πετύχουμε λύση του κυπριακού προβλήματος, η οποία θα αποδεσμεύσει την πατρίδα μας από τα κατοχικά στρατεύματα και τις ξένες εγγυήσεις και θα επιτρέψει σε όλους τους νόμιμους κατοίκους της να ζουν σε μια πατρίδα ελεύθερη και επανενωμένη σε συνθήκες ασφάλειας, προόδου και ευημερίας.

Αιωνία ας είναι η μνήμη των ηρώων της Κατωκοπιάς.

Είθε ο Ύψιστος να εισακούσει τις προσευχές μας για διακρίβωση της τύχης των αγνοούμενων αδελφών μας.

